

VOLEBNÍ PRIORITY

EKOLOGICKÝCH ORGANIZACÍ

2006

CZ Blom

CENTRUM PRO DOPRAVU A ENERGETIKU

INSTITUT NADACE NA OCHRANU ZVÍŘAT

Hnutí DUHA Friends of the Earth Czech Republic

CHALOUPKY

STŘEDISKO PRO VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVU V PŘÍRODĚ

CZECH & SLOVAK C&S TC TRAFFIC CLUB

EKOLOGICKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Děti Země

KONOPA OBCANSKÉ SDRUŽENÍ

oživení BOHEMIAN GREENWAYS

SEVER

Friends of the Earth Czech Republic

STŘEDISKO PŘÍRODNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

OPS ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Perunčina

V červnu 2006 půjdou voliči k urnám a politické strany připravují své programy. Mnozí si myslí opak – ale ve skutečnosti máloco zajímá veřejnost tolik jako některá ekologická témata: výfukové plyny v ulicích, kvalita veřejné dopravy, riziková rezidua chemikálií v potravinách, ubývající pestrá krajina, špatné recyklační služby či špinavé řeky.

Zdravý život a moderní ekonomika

Prioritou ekologických kapitol volebních programů se musí stát služba veřejnosti: ochrana zdraví před znečištěním a toxickými chemikáliemi, města i krajina příjemná k životu, péče o společné přírodní dědictví. Lepší zelené zákony by měly sloužit lidem, chránit jejich zdraví a kvalitu života.

České veřejné mínění a ekologická témata

Politické strany toto téma zařazují mezi poslední kapitoly volebních programů. Prominentní komentátoři jej bezmála ignorují. V debatách parlamentních lídrů rozhodně nepatří mezi hlavní argumenty. Ale jednu skupinu opravdu zajímá: voliče.

Soudě podle sociologických výzkumů, na ekologická témata mají konzistentní názory. Chtějí účinná opatření a žádají po politikách, aby toto téma začali brát vážně. Není divu. Řada rozhodnutí v této oblasti má dopady na každodenní život českých domácností, na naše zdraví či prostředí, kde trávíme svůj čas.

Tři čtvrtiny české veřejnosti se domnívají, že stav životního prostředí „velmi silně“ nebo „do velké míry“ ovlivňuje jejich kvalitu života [1]. Osmdesát devět ze sta dotázaných se domnívá, že ekologická opatření jsou stejně důležitá jako ekonomická nebo sociální politika. Češi jsou na třetím místě v pořadí zemí EU podle toho, kolik lidí (95 %) si myslí, že by politici a úředníci měli brát životní prostředí v úvahu při rozhodování o dalších

Ekologická opatření také představují důležitý prvek modernizace ekonomiky. České hospodářství je zatím založeno na zastaralých provezech a těžkopádných odvětvích. Plytvání energií a surovinami zvyšuje náklady, a tak poškozují konkurenceschopnost našich podniků. Domácímu průmyslu ujíždí vlak moderních čistých technologií, které vytvářejí nová pracovní místa.

Příklady přitom existují. Strany se mohou inspirovat řadou úspěšných zákonů a dalších opatření v sousedním Německu či Rakousku, ale také ve skandinávských státech, Velké Británii, Švýcarsku, Nizozemsku, dalších evropských zemích či v Americe.

České ekologické organizace proto sestavily seznam 13 konkrétních návrhů, kterými by podle jejich názoru politické strany měly před volbami oslovit občany.

oblastech, například ekonomice nebo zaměstnanosti [1].

Lidé mají silné ekologické názory, i když přijde na konkrétní témata. A nemusí jít pouze o věci, které se týkají každodenního života prakticky kohokoli – třeba znečištění vzduchu v ulicích, chemikálie ve spotřebním zboží, odpady nebo špinavé řeky. Při konfliktech mezi ochranou přírody a dálnicemi dává krajině přednost polovina (49 %), zatímco výstavbě jen třetina (32 %) dotázaných [2]. Se zmenšením národního parku na Šumavě by úplně nebo částečně souhlasilo dohromady pouhých 7 % české veřejnosti [3].

Kdyby došlo na spor, 62 % českého veřejného mínění soudí, že ekologická opatření musí dostat přednost před hospodářskou konkurenceschopností [4]. Opak si myslí jen 24 %. Ovšem lidé si také dobře uvědomují, že takové dilema ve skutečnosti není. Pětašedesát procent Čechů se domnívá, že ekologická opatření jsou motivací pro inovace – zatímco pouhých osmnáct procent z nás je považuje za překážku ekonomickému výkonu [4].

1. Občanské právo vyjadřovat se k okolí svého domova

Občanská práva patří mezi hlavní body ekologických zákonů. Každý se může z veřejného registru dozvědět, kolik a kterých škodlivých látek vypouští do vzduchu nebo do řeky továrna za jeho domem. Místní lidé mají právo se vyjádřit v povolovacím řízení k novému kamenolomu, skládce odpadků nebo jiné stavbě za svou obcí či ke kácení stromů ve své ulici. Pokud úřady rozhodují o souhlasu s těžbou dřeva v přírodní rezervaci, mohou svůj názor říci také organizace, které se zabývají její ochranou. Otevřené rozhodování posiluje důvěru lidí v úřady a politiku. Pomáhá také bránit korupci.

 Závazek: Zachovat současnou úroveň občanských práv v ekologických zákonech.

Úroveň občanských práv v českých ekologických zákonech je poměrně progresivní. Politické strany by měly voličům garantovat, že je hodlají po volbách nadále zachovat. Zároveň musí uvažovat o dalších oblastech, kde chybí. Například je nutné posílit práva obcí v horním zákoně, aby těžební společnosti nemohly otevírat doly a velkolomy proti vůli postižených lidí, nebo v zákoně atomovém.

2. Nezávislá, kvalitní státní správa

Během patnácti let dokázaly české vlády a kraje vybudovat základ pro státní správu, která má občany chránit před špinavým vzduchem, horami odpadků či poškozováním krajiny. Ledačos v konkrétní práci by bezesporu stálo za vylepšení. Ale hlavní potřebné instituce jsou zřízeny.

 Závazek: Zachovat nezávislé ministerstvo životního prostředí jako samostatný úřad státní správy.

Dnes už si to málokdo pamatuje. Zřízení ministerstva životního prostředí byla druhá velká institucionální změna, kterou polistopadové vlády provedly – hned po vypuštění ústavního článku o vedoucí úloze strany. Jeho sloučení s jiným úřadem by bylo těžko přijatelné. Nezávislé ministerstvo životního prostředí má obrovský symbolický význam pro veřejné mínění. Zvyšuje také důvěru občanů ve vládní rozhodování. Zároveň zajistí kvalitnější státní správu. Může rozhodovat skutečně odborně a není vystaveno konfliktu zájmů.

3. Motivovat k soukromým investicím do čistých technologií

Čisté technologie a takzvaná zelená odvětví patří mezi perspektivní obory. Zvýší šance domácího průmyslu konkurovat na mezinárodních trzích, sníží náklady na energii či suroviny, podpoří inovace. Obnovitelné zdroje energie, zvyšování energetické efektivity, ekologické zemědělství, recyklace odpadu a další mohou vytvořit desetitisíce nových pracovních míst, často na venkově nebo v dalších hospodářsky slabých regionech. Navíc statistická srovnání ukázala, že podniky s lepšími ekologickými výsledky bývají také ekonomicky úspěšnější [5].

 Závazek: Podpořit soukromé investice do čistých technologií legislativou podle nizozemského vzoru, která osvobodí výnosy takzvaných zelených investičních fondů od daní.

Rozvoj moderních zelených technologií bude vždy založen více na soukromých investicích než na státních dotacích. Veřejné rozpočty mohou pomoci, ale potřebné množství peněz v nich není. Pokud má Česká republika naskočit na ujiždějící vlak, stát musí průmysl motivovat k větším investicím do ekologických sektorů.

Za evropskou špičku mezi motivačními prostředky je považován nizozemský systém, který za přesně stanovených podmínek osvobozuje od daní výnosy z tzv. zelených investičních fondů zaměřených na tuto odvětví. Během dvou let zvýšil investice do ekologických sektorů na šestinásobek [6].

4. Daně motivující k modernizaci průmyslu

Nový zákon o podpoře obnovitelných zdrojů energie rozhybe trh s čistou elektřinou z větrných a malých vodních elektráren, spalování biomasy nebo solárních panelů.

Ale česká ekonomika je mimořádně neefektivní. Vinou zastaralých továren na každou vyrobenou korunu hrubého domácího produktu spotřebuje 1,7násobně více energie než země Evropské unie [7]. Dopláci na to vysokým znečištěním i nízkou konkurenceschopností. Průmysl má vyšší náklady na nákup elektřiny a paliv, roste závislost na jejich dovozu.

 Závazek: Zahájit fiskálně neutrální ekologickou daňovou reformu, která sníží znečištění a čerpání přírodních zdrojů, podpoří efektivní průmysl a vytvoří nová pracovní místa.

Ekologická daňová reforma spočívá ve snížení zdanění práce – například odvodů na sociální a zdravotní pojištění – s tím, že rozdíl uhradí vyšší daně ze znečištění nebo čerpání přírodních zdrojů. Má trojí přínos. Za prvé zlevní pracovní místa, takže se firmám vyplatí zaměstnávat více lidí. Za druhé motivuje k nižšímu znečišťování. Za třetí podpoří efektivnější technologie, a tak pomůže konkurenceschopnosti domácího průmyslu. S reformou už začalo Německo, Velká Británie, skandinávské státy, Nizozemsko a další evropské země.

5. Nižší český příspěvek ke globálnímu znečištění

Česká republika patří se 12 tunami na obyvatele a rok mezi evropské rekordmanky v exhalacích oxidu uhličitého [8] a dokonce do druhé pětice v žebříčku nejhorších průmyslových států světa [9].

Příčinou vysokého českého znečištění jsou hlavně uhelné elektrárny, hutě či chemičky, přibývající auta nebo kamiony a plýtvání energií v průmyslu. Řešení vyžaduje hlavně účinná legislativní opatření. Lepší pravidla zároveň podpoří investice do moderních čistých technologií či paliv nebo do vyšší energetické efektivity.

 Závazek: Přimět průmysl, aby v druhém kole obchodování s emisemi po roce 2008 snížil exhalace oxidu uhličitého alespoň o 5 % oproti roku 2000.

Nová vláda bude dokončovat národní plán pro druhé kolo evropského obchodování s emisemi oxidu uhličitého (2008-2012). Měla by této příležitosti využít k tomu, že průmysl přiměje, aby začal se snižováním znečištění – pro začátek o pár procent. Podniky tak dostanou jasný signál, že musí začít s omezováním exhalací, a měly by tedy investovat do čistých technologií.

6. Méně kamionů na silnicích

Doprava patří mezi rychle rostoucí zdroje znečištění. Počet automobilů na našich ulicích se v letech 1990-2003 zvýšil na 165 % [7].

V řadě velkých českých měst jsou pravidelně překračovány hygienické limity výfukových plynů [7]. Odhaduje se, že asi 7-10 % onemocnění dýchacích cest způsobuje znečištění ovzduší [10]. Vinou nedostatečného financování veřejná doprava nemůže zajistit kvalitní alternativu, která by řidičům nabídla možnost volby. Také na vesnicích se rozpadá síť autobusových linek a železničních spojů, vitálně důležitá pro život a rozvoj venkova.

 Závazek: Zavést mýto na kamiony tak, aby zpoplatnilo všechny dálnice a hlavní silnice a aby pomohlo snížit znečištění výfukovými plyny a hluk – nejen vybírat peníze pro státní pokladnu.

Ministři připravují zavedení mýtného, které budou kamiony hradit za jízdu po českých silnicích a dálnicích. Otevřená ale zůstává konkrétní podoba. Vláda by měla zvolit takové řešení a sazby, které zajistí, že mýtné bude nejen vybírat peníze na opravu vozovek, ale také motivovat k přesunu přepravy z kamionů na železnici. Mělo by se proto týkat všech dálnic a silnic první třídy – nejen asi 1200 kilometrů, jak teď navrhuje ministerstvo dopravy. Musí se rovněž vztahovat na všechna nákladní auta nad 3,5 tuny, nikoli až od dvanácti tun výše.

7. Lepší recyklační služby pro každého

Pouze 12 % odpadků se u nás recykluje [11] – přitom některé evropské země, například Rakousko a Německo, dosahují asi padesáti procent [12]. Skládování nebo pálení odpadu se rovná plýtvání statisíci tun kvalitních druhotných surovin. Materiály se poté musí znovu vytěžit, vykácet a vyrobit, což způsobuje další znečištění a spotřebu energie. Sklárny a spalovny také zabírají krajinu a zvyšují zatížení lidí v okolních obcích zdraví škodlivými látkami.

 Závazek: Splnit schválenou 50% míru recyklace komunálního odpadu do roku 2010 – nezvyšovat pálení recyklovatelného odpadu a investovat do kvalitních recyklačních služeb pro domy a byty.

Vláda schválila plán nakládání s odpady v příštích deseti letech, podle kterého se má také u nás recyklace komunálního odpadu zvýšit na 50 %. Hlavní překážkou jeho splnění jsou špatné recyklační služby. Zatímco popelnice

stojí před každým domem, k barevným kontejnerům na tříděný odpad se často musí chodit stovky metrů daleko. Příští kabinet musí připravit balíček legislativních změn a investičních programů, které zajistí, aby recyklovat odpadky bylo stejně snadné jako je sypat do popelnice. Klíčovým bodem bude zavádění takzvaného odvozného sběru tříděného odpadu.

8. Spotřební zboží bez toxických chemikálií

Prakticky každý den jsme vystaveni rizikovým chemickým látkám používaným v obyčejném spotřebním zboží: kobercích, televizorech, hračkách, saponátech, oblečení. Některé jsou toxické a hlavně: o většinu z nich skoro nic nevíme. Pro 86 % chemikálií, které se v zemích EU používají v množství větším než 1000 tun ročně, totiž nejsou k dispozici ani základní bezpečnostní a zdravotní data [13]. Čas od času lékaři zjistí, že nějaká doposud běžně používaná sloučenina ve skutečnosti vážně poškozuje zdraví, takže se musí narychlo zakazovat. Musela tak vzniknout speciální legislativa pro polychlorované bifenyly, ftaláty v plastových hračkách, freony ve sprejích a další. Nejvíce ohroženy jsou malé děti a těhotné ženy.

 Závazek: Prosazovat v Evropské unii takové znění nových pravidel pro používání chemikálií, která zajistí čtyři věci: vyloučení přesně definovaných nejvíce nebezpečných látek do roku 2020, kompletní testování všech obchodovaných chemikálií do roku 2018, časově omezenou autorizaci nebezpečných sloučenin, za které zatím není vhodná náhrada, a právo spotřebitelů na informace o nebezpečných vlastnostech chemických látek a jejich obsahu ve výrobcích.

Evropská unie připravuje nová pravidla, která by do používání rizikových látek měla vnést pořádek. Zajistí, že se všechny budou muset podrobit základním testům. Nejvíce nebezpečné chemikálie pak budou muset být zakázány. Česká vláda by při hlasování měla prosazovat takové znění, které bude účinně chránit naše zdraví. Legislativa bude mít velké přínosy i pro průmysl. Podpoří inovace a hlavně: zajistí evropským chemickým společnostem renomé dodavatelů ověřeného bezpečného zboží. Náklady přitom budou zanedbatelné – v celé unii dohromady asi jedno euro na clo-

věka a rok, zatímco zhruba desetinásobek se ušetří díky menším výdajům na zdravotnictví.

9. Zemědělství pro zdravé potraviny a venkov

Evropští zákazníci revoltují proti průmyslovému zemědělství. Série skandálů s nemocí šlečných krav, slintavkou a kulhalkou, kontaminací cizorodými látkami a bakteriemi, toxickými pesticidy, růstovými hormony či nadměrnou spotřebou antibiotik podkopaly důvěru v potraviny z intenzivní výroby.

Zároveň průmyslové zemědělství během posledních desítek let uvedlo venkov do krize. Vínou intenzivní výroby ubývá pracovních míst na vesnicích. Změnila se tvář krajiny, odkud zmizely meze, remízky, louky a meandrující potoky, které bránily povodním i erozi půdy a poskytovaly domov bohatství rostlin a živočichů. Změna statků v továrny na maso a vejce vede k týrání zvířat. Vláda musí spolupracovat s dalšími státy EU na reformě zemědělských dotací, které by měly podporovat péči o krajinu a oživení venkova – nikoli jen vyšší produkci pro produkci. Zároveň by spotřebitelé měli dostat lepší možnost volby, aby si mohli v obchodech snadno vybírat šetrné zboží.

 Závazek: Prosazovat v Evropské unii reformu zemědělských dotací a oficiálně učinit z tohoto tématu jednu z priorit českého spolupředsednictví v Radě EU v letech 2008-2009.

První částečné změny Společné zemědělské politiky už proběhly, ale před členskými státy je ještě mnoho úkolů. Příští vláda by měla v Evropské unii soustavně prosazovat další reformu agrárních dotací. Patříme mezi státy, pro které je takové zaměření dvojnásob výhodné. České přírodní podmínky našemu zemědělství nikdy neumožní vyhrát v konkurenci, kde jediným měřítkem úspěchu bude intenzivní výroba. Proto je v jeho zájmu, aby evropská politika sázela co nejvíce na oblasti, ve kterých máme naopak relativní náskok: zajištění kvalitních, zdravých potravin díky naší poměrně nízké spotřebě pesticidů, ekologické hospodaření – patříme k zemím, jež nyní vedou evropské žebříčky – a oživení venkova agroturistikou, obnovitelnými zdroji energie i dalšími obory. Zvláštní příležitosti k tomu bude spolupředsednictví v Radě EU, které na Českou republiku připadne v letech 2008-2009.

10. Zdravé a odolné lesy

Lesy pokrývají třetinu českého území. Slouží coby plice krajiny. Jsou místem, kam si chodíme odpočinout nebo na výlety. Zadržují vodu, takže tvoří zdroj pro studny či vodárny a omezují povodně. Poskytují domov tisícům druhů rostlin a zvířat. Na prudkých svazích chrání půdu před erozí. Představují zdroj dřeva, a tedy základ ekonomiky mnoha obcí.

Ačkoli exhalace a kyselá deště už klesly, v posledních letech začínají české lesy opět odumírat. Někde usychají rozsáhlé plochy; jinde menší kusy. Příčinou je špatné hospodaření. Velkou většinu porostů u nás tvoří umělé, převážně smrkové monokultury. Jsou méně odolné vůči napadení škůdci a výkyvům počasí. Zároveň snížily přírodní bohatství a hůře zachycují povodně. Pokud se nepodaří zabránit globálním změnám podnebí, jak varují vědci, do roku 2050 asi 16 % našich lesů hrozí odumření – jde totiž o smřící rostoucí na naprosto nevhodných místech [14]. Přesto se nadále sází více smrků než všech listnáčů dohromady [15].

Závazek: Reformovat lesní zákon tak, aby zabránil dalšímu hynutí porostů v důsledku špatného hospodaření – vyžadoval větší výsadbu místních druhů stromů, omezil holosečné kácení, účinně trestal černou těžbu a porušování pravidel.

Listnaté a smíšené porosty tvořené místními druhy, většinou duby a buky, jsou odolnější vůči škůdcům, houbovým nemocem vichřicím, suchu či mrazu. Šetrná těžba (zákaz holosečí, ponechávání menšího množství stromů v lese k zestárnutí) by omezila ztráty důležitých živin i degradaci půdy.

11. Krajina pro každého

Krajina patří mezi věci, kterých si Češi na své zemi cení nejvíce. Není pouze místem, které žije spoustu lidí: zemědělce, lesníky, provozovatele turistických služeb a další. Desetitisíce lidí se sem každý víkend vydávají na výlety na kole i pěšky. Abychom tak mohli činit i nadále, musí legislativa a další pravidla splnit dvě podmínky: zajistit šetrné hospodaření a spravedlivou rovnováhu mezi různými uživateli krajiny. Není možné, aby někdo získával exkluzivní právo a ostatní vytlačoval.

Požadavek: Změnit myslivecký zákon tak, aby se snížilo poškozování lesů přemnoženou zvěří, ohrožené druhy byly vypuštěny ze seznamu zvěře a adeпти lovcského lístku se podrobovali psychologickým a zdravotním testům.

Myslivecký zákon by neměl pouze hájit zájmy lovecké lobby. Musí zajistit rovné podmínky pro všechny uživatele krajiny: aby zde lidé mohli volně chodit a neobávat se, že po nich někdo vystřelí; aby umělé přemnožená zvěř majitelům lesů nadměrně nespásala mladé stromky a aby se ohrožené druhy zvířat dočkaly skutečné, účinné ochrany.

12. Ochrana vzácné české přírody

Síť přírodních rezervací, národních parků a dalších chráněných území budujeme už od roku 1933. Stát pečuje o klenoty našeho přírodního dědictví včetně Šumavy s rašeliništi a vzácnými zbytky pralesů, orchidejových luk v Bílých Karpatech, unikátních Koněpruských a Punkevních jeskyní, posledních lužních lesů a luk podél moravských řek nebo horské tundry na hřebenech Krkonoš. Zajišťuje ochranu toho nejvzácnějšího, co se z české přírody uchovalo, pro turisty, další veřejnost i místní obce – před komerčními zájmy dřevařských, těžebních či stavebních společností.

Závazek: Do roku 2010 skutečně vyhlásit alespoň 95 procent z navržených území soustavy Natura 2000, která doposud nejsou chráněna; pro každé vyhlášené území vypracovat takzvaný plán péče.

Současný parlament zařadil do českého právního řádu důležitá evropská pravidla ochrany přírody. Vláda podle nich schválila naši část soustavy ochrany přírody Natura 2000. Zajistí tak lepší péči o nejvzácnější zbytky pralesů, stepí, mokřadů, květnatých luk či divokých řek – útočiště těch druhů zvířat a rostlin, kterým hrozí vyhubení. Většinu z nich tvoří už dosavadní rezervace. Aby nezůstala jen na papíře, musí být poskytnuta právní ochrana také těm zbývajícím, které ji ještě nemají. Také bude potřeba zajistit alespoň 50 % potřebných nákladů na péči o území soustavy Natura 2000 a kompenzace vlastníkům z evropských fondů.

13. Těžba nerostných surovin šetrná k naší krajině

Těžba stavebního kamene, šterkopisku a vápence těžce poškozuje České středohoří, Český kras a další unikátní chráněné krajinné oblasti. Okolní obce zamořuje prachem a hlukem. Přitom je často zbytečná. Dobývání ve velkolomech by někdy mohl kvalitně nahradit nevyužívaný odpad. Ale zatímco některé evropské země recyklují přes 80 % stavebních a demoličních odpadů [16], u nás je to pouhých 30-35 % [17]. Na skládkách proto zbytečně končí množství materiálu, které činí více než dvojnásobek veškeré produkce kamene v celém Českém středohoří.

 Závazek: Reformovat poplatky z těžby stavebních surovin tak, aby účinně motivovaly k recyklaci a efektivnímu využívání materiálů.

Problém ilustruje příklad britské těžební společnosti Tarmac. Doma, motivována novou daní z těžby, zaměřila investiční strategii na druhotné suroviny a během tří let otevřela přes 20 recyklačních linek [18]. Česká odbočka k ničemu takovému motivována není. Provozuje mimo jiné polovinu lomů v chráněné krajinné oblasti České středohoří.

Prameny

- [1] *The attitudes of European citizens towards environment. Special Eurobarometer 217/Wave 62.1, European Commission, Brussels 2005*
- [2] *Analýza postojů veřejnosti k environmentálním aspektům vstupu ČR do EU (hlavní závěry), Gabal, Analysis & Consulting, Praha 2000*
- [3] *Názory veřejnosti na některé otázky Národního parku Šumava, CVVM - Sociologický ústav AV ČR pro Hnutí DUHA, září 2001*
- [4] *Lisbon. Special Eurobarometer 215/Wave 62.1, European Commission, Brussels 2005*
- [5] *Reed, D.J.: Green shareholder value, hype or hit? World Resources Institute, Washington, D.C., 1998*
- [6] *Environmental signals 2001. Environmental assessment report No. 8, European Environment Agency, Copenhagen 2001*
- [7] *Zpráva o životním prostředí České republiky v roce 2003, MŽP, Praha 2004*
- [8] *Annual European Community greenhouse gas inventory 1990-2003 and inventory report 2005. Submission to the UNFCCC Secretariat, European Environmental Agency, Copenhagen 2005*
- [9] *Key world energy statistics 2004, International Energy Agency, Paris 2004*
- [10] *Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky, Ministerstvo zdravotnictví, Praha 1998*
- [11] *Statistická ročenka životního prostředí 2003, Ministerstvo životního prostředí/Český statistický úřad, Praha 2004*
- [12] *Municipal waste management in the European Union, Department for Environment, Food and Rural Affairs, London 2004*
- [13] *Allanou, R., Hansen, B.J., et van der Bilt, Y. (1999): Public availability of data on EU high production volume chemicals, European Chemicals Bureau, Ispra*
- [14] *Kalvová, J., Kašpárek, L., Janouš, D., Žalud, Z., Kazmarová, H. (eds.): Scénáře změny klimatu na území České republiky a odhady dopadů klimatické změny na hydrologický režim, sektor zemědělství, sektor lesního hospodářství a na lidské zdraví v ČR, Národní klimatický program České republiky, Praha 2003*
- [15] *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky. Stav k 31.12.2004, Ministerstvo zemědělství, Praha 2005*
- [16] *Construction and demolition waste management practices, and their economic impact. Report to DG XI, Symonds pro Evropskou komisi - DG Environment, Brussels 1999*
- [17] *Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů: Stav recyklace stavebních odpadů v ČR ve srovnání s některými zeměmi EU, www.ar-sm.cz/SRSO.htm, 6.9.2003*
- [18] *Working together for the environment and the future. Tarmac in the environment 1999/2000, Tarmac plc, Wolverhampton 2000*

VOLEBNÍ PRIORITY

EKOLOGICKÝCH ORGANIZACÍ 2006

Další informace

Zelený kruh
telefon 222 517 143
e-mail zk@ecn.cz
www.zelenykruh.cz
adresa: Lublaňská 18, 120 00 Praha 2

Hnutí DUHA
telefon 545 214 431
email info@hnutiduha.cz
www.hnutiduha.cz
adresa: Bratislavská 31, 602 00 Brno

Vydal Zelený kruh, Praha, září 2005

Vytištěno na recyklovaném papíře

ISBN 80-239-5731-7